

Vol.4, Issue No.9 5th February 2017

TITLE CODE : GUJGUJ15618

રંગ સેવા

(Rang Seva)

February-2017

ધ વિક્ટોરિયા ફોલ, ઝાંબીયા (આફ્રિકા)

નમ. શાન્તાય સત્યાય સુન્દરાય તે શિવાય ।
જલપ્રપાતરુપાય ડમરુદ્ધોષકારિણે ॥
ડમરુનો ઉદ્ધોષ કરનાર, જળધોધ સ્વરૂપ તે શાંત
સત્ય અને સુંદર શિવને નમસ્કાર.

॥ પરસ્પરદેવો ભવ ॥

Rang Seva

February-17

રંગ સેવા - પુસ્તિકા : ૦૯

પ્રત : ૧૪૦૦

મૂલ્ય : ૧-૦૦

તંત્રી :

ડૉ. ઈન્દુભાઈ દવે

શ્રીરંગ હોસ્પિટલ, મેડિકેર

અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૬

ફોન : (૦૭૯) ૨૬૫૭૫૫૭૭/૬૬૭૭

સહસંપાદક :

પ્રદ્યુમ્ન પટેલ

મો. ૯૮૨૫૪ ૫૨૬૨૪

પ્રકાશક :

ડૉ. ઈન્દુભાઈ દવે

શ્રીરંગ હોસ્પિટલ, મેડિકેર

અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૬

ફોન : (૦૭૯) ૨૬૫૭ ૫૫૭૭/૬૬૭૭

પત્રવ્યવહાર :

સ્નેહલ શાહ

૧૩, શાહ કોલોની, બેસ્ટ હાઈસ્કૂલ સામે,

ભૈરવનાથ રોડ, મણિનગર, અમદાવાદ-૩૮૦૦૨૮

ફોન : (૦૭૯) ૨૫૪૩૩૪૭૩

www.rangavadhoot.us, www.abhirang.org

ગ્રાફિક્સ :

○ પન્નેશ સુથાર

અભિરંગ : (શ્રીરંગ યુવા સંગઠન)

ટાઈપસેટિંગ :

હરિઓમ ગ્રાફિક્સ, આઝાદ ગાર્ડન સામે,

હિંમતલાલ પાર્ક, અમદાવાદ-૧૫. ફોન. ૨૬૭૬૭૧૮૧

મુદ્રણ સંસ્કાર :

મુદ્રેશ પુરોહિત

સૂર્યા ઓફસેટ,

આંબલી ગામ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૫૮

અનુક્રમણિકા

- (૧) શ્રીરંગ અવધૂત મહારાજની જીવનઝરમર-૮
○ શ્રી મુરલીધર સરપોતદાર ૦૨
- (૨) શ્રીરંગ અવધૂતશ્રીનો આજનો યુગસંદેશ-૨
○ અમરસિંહ બાપુસિંહ સોલંકી ૦૪
- (૩) 'અવધૂતી આનંદ'માં મૃત્યુવિષયક ચિંતન-૨
○ પ્રા. દેવદત્ત શિવપ્રસાદ જોશી ૦૬
- (૪) ગાંભિયા-આફ્રિકા સ્થિત વિક્ટોરિયા ઘોષ સ્તુતિ
○ રંગ અવધૂત ૦૭
- (૫) શ્રીરંગ અવધૂતનો આફ્રિકા પ્રવાસ
○ ભાલચંદ્ર ત્રિપાઠી ૦૮
- (૬) શ્રીરંગ અવધૂતના આફ્રિકા પ્રવાસનાં પ્રેરક પ્રસંગો
○ શાસ્ત્રી કિરીટભાઈ પાઠક ૧૩
- (૭) વેદિક પંચશીલ
○ પ્રા. કુલીનભાઈ ઉપાધ્યાય ૧૬

ચિંતા

સંસારની ચિંતા શું કરો છો ? જેમ અવધૂતે પોતાનું બધું, તમારે ચરણે ભક્તોને ચરણે અર્પણ કર્યું છે, તેમ તમારું સર્વસ્વ અવધૂતને ચરણે અર્પણ કરી નિશ્ચિત કેમ નથી બેસતા ? ચિંતા અને દુઃખથી જ્યારે મનુષ્ય મુક્ત થઈ જાય છે ત્યારે જ તે ઈશ્વર પર નિર્ભર છે એમ કહી શકાય.

- રંગ અવધૂત

Rang Seva - 08 ❖ ૧

॥ માણસ જન્મ પછી એ જ વર્ષમાં બોલતા શીખી જાય છે પરંતુ શું બોલવું તે શીખતા વર્ષો લાગે છે ॥

(૧) શ્રીરંગ અવધૂત મહારાજની જીવનઝરમર-૮

ૐ શ્રી મુરલીધર સરપોતદાર

સાત ગામની સ્મશાનભૂમિ એવા નારેશ્વરમાં પાંડુરંગ વળામે - સંવત ૧૯૮૨ની માગસર વદ ચોથે પ્રથમ આસન મૂક્યું. કાળજું બાળે એવી કડકડતી ઠંડી. તનને તપાવીને સાધનાપથ પર ડગ માંડવા મંડ્યા. સંતો લોકસતામણીનો ભોગ બનતા જ હોય છે.

અભયને સિદ્ધ કરનારને ડર શાનો ? ડર કોનો ? અદ્વૈતની ભૂમિકામાં રાયતા અવધૂતની કસોટીરૂપ એક મધ્યરાત્રીએ પ્રસંગ બન્યો. દત્તકુટિરના ઓટલા પર રાતનું કાયમનું આસન. ટમટમતા તારલિયાનો રાસ નિહાળતાં બે-ત્રણ કલાકની નિંદ્ર માણી રાતના બે વાગે સાધનાર્થે જાગી જતા. એક વાર મધ્યરાત્રીએ બે બુકાનીધારી કાળા પોશાકમાં લાંબા ચકચકતા ધારિયાં સાથે આવ્યા અને કશુંય બોલ્યા ચાલ્યા વિના ગોઠવાઈ ગયા. એક જણ માથા પાસે અને બીજો પગ પાસે. જંગલનો મામલો. અંધારી મધરાત. સામાન્ય વ્યક્તિની તો છાતી જ બેસી જાય. અવધૂત તો આંખ મીંચીને પડી રહ્યા અને નાટક જોતા રહ્યા. બુકાનીધારી સાથે વાતચીત હિંદીમાં થઈ હતી પણ અહીં એનું ગુજરાતીમાં રૂપાંતર કર્યું છે.

આવેલા પૈકી એક જણે કરડાકીથી કહ્યું કે : બાવાજી કેમ પડી રહ્યા છો ? ઊઠીને દરવાજો ખોલો.

અવધૂતે કહ્યું કે બારણાને તાળું માર્યું જ નથી. જાતે દરવાજો ખોલી લો.

આવનારે પૂછ્યું કે અહીં કોઈની અવરજવર

હોય છે કે ?

પૂ. બાપજીએ કહ્યું કે હા ! કોઈ ભગત લોક આવે છે અને તમારા જેવા સારા ભક્તો મધરાતે આવે છે. અવધૂતનો દરબાર બધા માટે ખુલ્લો છે. પછી પ્રશ્ન પૂછાયો કે, બાવાજી ! બીક નથી લાગતી ? ડર નથી લાગતો ? અદ્વૈતમાં રાયતા બાપજીએ કહ્યું કે એકલા માણસને ડર કોનો ? બે હોય તો ડર લાગે.

છેલ્લો પ્રશ્ન પૂછાયો : બાવાજી ! તમને કોઈ મારે તો તમે શું કરો ?

બાપજીએ કહ્યું કે હજી સુધી તો કોઈએ મને માર્યો નથી. પણ એવું હોય તો તમારા પૈકી એક મને પકડે અને બીજો મને મારે. પછી હું શું કરું તે તમે જુઓ.

દારૂના ઘેનમાં ચકચૂર બે જણા ઘોડા પર બેસીને પલાયન થઈ ગયા.

નારેશ્વરમાં પૂ.શ્રી દત્તપુરાણના ૧૦૮ પારાયણ કરવા આવ્યા હતા. પૂ.શ્રી મિત્રો સાથે પ્રવાસમાં ઈન્દ્રવર્ષા ગામના શંકરના મંદિરમાં રાત્રિવાસો કરતા હતા ત્યારે દત્તપુરાણના ૧૦૮ પારાયણ કરવાનો આદેશ થયો હતો.

દત્તપુરાણની શોધ શરૂ થઈ. દત્તપુરાણ વિશે કોઈને જાણકારી જ નહિ. એવામાં પૂ.શ્રી રતનલાલ મહાત્માને મળવા રણાપુર આવ્યા. મહાત્માનો પુત્ર પ્રબોધ (રવિયો) ઘર છોડીને જતો રહ્યો હતો. મહાત્મા અને પૂ.શ્રી શોધવા માટે અંકલેશ્વર આવ્યા. અંકલેશ્વરથી ભરૂચ ચાલતા

આવતા હતા ત્યાં પૂ.શ્રીએ પૂલ પર ચાલતાં ચાલતાં મહાત્માને કહ્યું કે 'મહાત્મા ! તમારો રવિયો તો ત્યાં મળી જ જશે પણ સાથે સાથે બીજો પણ લાભ થશે. ભરૂચ મહાત્માના સગા મોહનલાલને ત્યાં જ રવિયો મળી ગયો. દત્તપુરાણની વાત કરતાં મોહનલાલે કહ્યું કે એ તો સ્વામી મહારાજ વિરચિત ગ્રંથ છે. મારી પાસે એ છે. પૂ.શ્રીએ ગ્રંથના દર્શન કર્યાં. પારાયણ માટે ગ્રંથ જોઈતો હતો એટલે પૂ. ગાંડા મહારાજના બનેલી કલ્યાણજી દેસાઈને મળ્યાં. એણે કહ્યું કે સ્વામી મહારાજના ગ્રંથો અપ્રાપ્ય હોવાથી હું તેને પૂજામાં રાખું છું. બાપજીએ કહ્યું કે ગ્રંથના દર્શન કરાવો. ગ્રંથોના દર્શન કરાવતા હતા ત્યારે બધાની એક એક નકલ હતી પણ દત્તપુરાણની બે નકલ નીકળી. ભગવાને તમારે માટે જ નકલ રાખી છે એમ કહી કલ્યાણજીભાઈએ દત્તપુરાણની નકલ આપી. આમ દેવકૃપાથી દેવે લખેલો ગ્રંથ મળ્યો.

પૂ.શ્રી રણાપુર આવ્યા ત્યારે રતનલાલ મહાત્મા સાથે બહાર નીકળ્યા તો દાસકાકાએ આવવાનું આમંત્રણ આપ્યું. પૈસાનો સ્પર્શ નહિ કરવાની અને અન્યના આસન ઉપર નહિ બેસવાની વાતથી પ્રભાવિત થયેલા દાસકાકાએ પોતાનું સમગ્ર જીવન સમર્પિત કરી દીધું. દાસકાકાનો સમગ્ર પરિવાર પૂ.શ્રીનો ભક્ત બની ગયો. મુ. મૂળીફોઈ તથા દાસકાકાની પત્ની શ્રી રૂક્ષમણીબેનનો અનન્ય ભાવ કેમે કરીને ભૂલાય એવો નથી. 'દરશન દીજો દા'ડી' ભજન એ રૂક્ષમણીબેનના ભાવને પ્રગટ કરતું પૂ.શ્રી દ્વારા રચાયેલું ભજન છે.

ચાલો, આપણે પણ રંગચરણે આવા જ સમર્પિત થઈએ.

ભજન

- ભજન કરો અને નીતિથી વ્યવહાર કરો.
- ભજન જ સર્વ દુઃખોનો અચૂક ઈલાજ છે. માટે બને તેટલું ભજન કરો.
- દરરોજ વધુ ભજન ન બને તો વર્ષમાં એક મહિનો તો જરૂર એવો રાખો કે જેથી આખું વર્ષ ચાલે એટલું ભજન-પુણ્ય ભંડોળ સંગ્રહી શકાય; તેથી તમારું આખું વર્ષ નિર્વિઘ્ને સુખ-શાંતિપૂર્વક પસાર થશે.
- કોઈ પણ ભજન ગાતી વખતે તેમાં વણવિલા દશ્યનો ચિતાર નજર સામેખડો કરો એટલે સગુણ સાક્ષાત્કારના પ્રત્યક્ષ દિવ્ય અનુભવો મળવાનો સમય જલદી આવશે.
- પાત્રમાં પાણી ભરાતાં હવા આપોઆપ નીકળી જાય છે. તેમ ચિત્તમાં ભજનની ભરતી થતાં આપોઆપ ભોગ-વાસનાઓનો નાશ થશે.
- ગુરુભક્ત શાસ્ત્રીય પદ્ધતિએ ભજન કરવા છતાં દિવ્ય અનુભવ ન થતા હોય તો તેનાં સાધકે પોતાની જ નિર્ણયશક્તિ અને બારીક તપાસ કરી જણાએલી ખામીઓ દૂર કરવી જોઈએ. એટલે જરૂર દિવ્ય અનુભવ થશે.

- રંગ અવધૂત

(૨) શ્રીરંગ અવધૂતજીનો આજનો યુગસંદેશ - ૨

❁ અમરસિંહ બાપુસિંહ સોલંકી

પ.પૂ.શ્રીએ માનવીને પરમાત્માના સતત નામસ્મરણનો, સ્વાધ્યાયનો અને સદાચારનો સંદેશ આપ્યો છે. માનવી જો એ સંદેશ આચરે તો એની પશુતા ઘટી, માનવતા વિકસે અને અંતે દિવ્યતા પ્રગટે અને માનવ દેવ બને. આ સંદેશમાં ક્રિયાત્મક અધ્યાત્મવાદ છે પણ એ સાથે જ આજના યુગને માટે એ ક્રિયાત્મક અધ્યાત્મવાદને સામાજિક સ્વરૂપ આપીને પ.પૂ.શ્રીએ સંદેશ આપ્યો છે. પરસ્પરદેવો ભવ. એકબીજાની દિવ્યતા પીછાનો અને પ્રકટાવો અને બીજાના દેવ બનો. રોજબરોજના જીવનમાં એ કેવી રીતે શક્ય બની શકે તેની સ્પષ્ટ સમજ પ.પૂ.શ્રીએ એમની ૬૦મી શ્રા રંગજયંતિના પ્રસંગે ‘આદેશ’ના સ્વરૂપમાં આપી છે, એ આદેશ ક્રિયાત્મક, વિધાયક અને રચનાત્મક છે. માનવી જે કંઈ છે અથવા એની પાસે જે કંઈ છે, તે ફક્ત એના પુરુષાર્થનું જ એ પરિણામ નથી, પણ અનેકોના પુરુષાર્થનું એ સમગ્ર પરિણામ છે-આ ભાવ-સામાજિક ઋણસ્વીકારનો ભાવ પ.પૂ.શ્રીએ એમના સંદેશમાં સ્પષ્ટ કરેલો છે અને એ ઋણ-મુક્તિ માટે પ.પૂ.શ્રી એમના જયપુરના સંદેશમાં માનવીને પરાર્થે યાજ્ઞિનઃ સદા । આચરવા સૂચવે છે.

‘અને જે કંઈ કરો તે (જયપુરના) ય ઉપરથી યાજ્ઞિનઃ શબ્દ યજ્ઞ એટલે પોતાની પાસે જે કંઈ હોય તે પરાર્થે અર્પણ કરવું, હોમવું એનું નામ યજ્ઞ. પરાર્થે એટલે બીજાને માટે જે કંઈ હોય તેનો તમે સદ્દુપયોગ કરો અને પરાર્થે એટલે પરમાત્મપ્રીત્યર્થે. મારી પાસે પૈસા હોય, હું બીજાને માટે વાપરું પણ ખરો, પણ કીર્તિને માટે વાપરતો હોઉં તો એનું કંઈ જ ફળ મળતું હોતું નથી. પરાર્થે એટલે પરમાત્માને માટે, બીજાને

માટે વાપરો...’

આજના યુગના માનવસમૂહના દુઃખોની વાસ્તવિકતા પ.પૂ.શ્રીએ પીછાની છે, એનાં કારણો પણ આપ્યાં છે અને તેમાંથી મુક્ત થવાનો વ્યાવહારિક વૈજ્ઞાનિક અને પ્રેરણાત્મક માર્ગ પણ બતાવ્યો છે. આફ્રિકાના સંદેશમાં પ.પૂ.શ્રી દર્શાવે છે, ‘માણસ માત્રને રોગ એક જ થયો છે અને તે ભવરોગ-એટલે જ અશાંતિ, કલેશ, કલહ, અસમાધાન અને તેના પર ભગવન્નામ સ્મરણ એ ઈલાજ પણ એક જ છે’ આધુનિક જમાનાના માનવીની મુંઝવણ સમજીને, તે આચરી શકે તેવો ક્રિયાત્મક આદેશ આપે છે. આ અટપટા કલિકાળમાં એક ભગવન્નામ જ તારક છે, વ્યવસાય બાહુલ્ય, ખટપટ ને કલહથી ભરેલા આ જમાનામાં સર્વ સાધારણ મનુષ્ય બીજું કરી પણ શું શકે ? કબીર સાહેબ કહે છે તેમ :

‘ભૂખે ભોજન પ્યાસે પાની, નંગે વસ્તર દીજે;
સાધો રામ ભજન કર લીજે’

ભૂખ્યાને અન્ન, પ્યાસાને પાણી, નંગાને વસ્ત્ર, માંદાને માવજત, અભણને જ્ઞાન વગેરે પરમાત્માએ જેને જે આપ્યું હોય તે પરાર્થે વાપરી પ્રભુના નામનું સતત સ્મરણ કરવું એ જ અત્યારના જમાનામાં તો ઉન્નતિનો આમ રાહ છે. આમ સર્વ સાધારણ મનુષ્યને ખ્યાલમાં રાખીને અને તેની પરિસ્થિતિ સમજીને પ.પૂ.શ્રીએ માનવધર્મની ક્રિયાશીલતા વિધેયક રીતે સમજાવી છે. આ જ તત્ત્વને સમજાવતાં પ.પૂ.શ્રી એમના સંદેશમાં કહે છે : ‘ભગવન્નામ સ્મરણનું રહસ્ય એ છે કે-એણે (પ્રભુ-દત્તે) આપણે માટે ઉત્પન્ન કરેલી અનેક વસ્તુઓનું સ્મરણ જાગ્રત રહી, આપણે પણ પ્રેરણા લઈ અન્ય માટે એનો

ઉપયોગ કરી, નિરહંકાર વૃત્તિ કેળવીએ.’ આમ પ.પૂ.શ્રીએ પ્રભુ નામ-સ્મરણનો, સ્વાધ્યાયનો, સદાચારનો અને સમર્પણનો યુગ-સંદેશ આપ્યો છે. આજના માનવીના દુઃખોનું કારણ સમજાવતાં પ.પૂ.શ્રી એમના આફ્રિકાના સંદેશમાં કહે છે : માણસે પોતાના સુખને માટે અને તે પણ ઐહિક નાશવંત સુખને માટે બીજા બધા સર્જનને દુઃખી કરી તેનો દુરુપયોગ કરવા માંડ્યો છે અને તેથી જ તે દુઃખમાંથી ઉપર આવી શકતો નથી. ‘ખાડો ખોદે તે પડે’ એ ન્યાયે માનવીએ બીજાને માટે ખાડો ખોદી પોતાને માટે ઐશ્વર્યના મહેલ યજ્ઞવા માંડ્યા છે, એટલે જ એ પોતે દિનપ્રતિદિન દુઃખના પાતાળકૂવામાં ગબડી રહ્યો છે. ‘આજના યુગના માનવીઓની મહત્ત્વકાંક્ષાઓ, તે પ્રાપ્ત કરવાના માર્ગો અને તેના પરિણામનો હૂબહૂ ખ્યાલ પ.પૂ.શ્રીએ તેમના સંદેશમાં આપી, શોષણને બદલે સમર્પણનો સંદેશ આપતાં કહ્યું છે : ‘તેથી જ એક જ સૂત્રમાં ભગવન્નામ સ્મરણના પથરૂપે અવધૂતે કહ્યું છે કે, પરસ્પરદેવો ભવ । તમે બીજામાં દેવતત્ત્વ નિહાળતાં શીખશો તો બીજો પણ તમને દેવ નિરખશે, અને અંતે શાશ્વત સુખમાં આળોટવાનાં બધાનાં જ સ્વપ્નો સિદ્ધ થશે.’

પ.પૂ.શ્રીએ આજના યુગના માનવીઓની મહત્ત્વકાંક્ષાઓ, તેમાંથી ફલિત થતી મુંઝવણો, મુશ્કેલીઓ, તે પ્રાપ્ત કરવાના માર્ગોની મર્યાદાઓ પારખીને, આધ્યાત્મિક કાંતિના ફલસ્વરૂપે આવી રહેલ વિશ્વ-શાંતિ, સમૃદ્ધિના સ્વપ્નોની સિદ્ધિ અર્થે યુગ-સંદેશ આપ્યો છે. આ સંદેશમાં નથી કોઈ પ્રકારની સાંપ્રદાયિકતા, નથી કોઈપણ પ્રકારનો જડ ક્રિયાકાંડ, નથી કોઈ વાદનો વાદવિવાદ, ફક્ત છે માનવતાનો સાદ માટે ભાવથી આચરણમાં મૂકવાનો માનવ-ધર્મ. એ માનવ-ધર્મની સમજ પ.પૂ.શ્રીએ બે જ સૂત્રોમાં આપી છે : શ્વાસે શ્વાસે દત્તનામ સ્મરાત્મનું,

પરસ્પરદેવો ભવ. એ સંદેશમાં ઈશ્વરીય હૂંફ અને હામ પ્રાપ્ત કરવા માટે પરમાત્માનું સતત નામ સ્મરણ, સનાતન મૂલ્યોના જતન અને પાલન માટે સ્વાધ્યાય, જીવનની તેજસ્વિતાની અભિવ્યક્તિ માટે સદાચાર અને પરસ્પરની દિવ્યતા પ્રગટાવવા માટે સમર્પણની વાત, પ.પૂ.શ્રીના યુગસંદેશને બીજી રીતે વ્યક્ત કરવો હોય તો માનવીમાં દાનવ અને દેવ બંને વસે છે માટે ‘દ’નો સંદેશ આપ્યો છે-દમન, દયા અને દાનનો સંદેશ છે. આપણે પ.પૂ.શ્રીના અવધૂતી પરિવારના બાલોને-સૌને એ યુગસંદેશ સમજવાની, વિચારવાની અને આચરવાની પ્રેરણા, દૃષ્ટિ અને શક્તિ પ.પૂ.શ્રી સદ્ગુરુદેવ સૌને આપો એ અંતઃકરણપૂર્વકની પ્રાર્થના છે અને પ.પૂ.શ્રી સદ્ગુરુદેવ મહારાજશ્રીને સપ્રેમ વંદન અને સાષ્ટાંગ દંડવત્ પ્રણામ સાથે જયગુરુદેવ શ્રી દત્ત અને ગુરુકૃપા હિ કેવલમ્ની પ્રાર્થના છે.

ચિત્તશુદ્ધિ

- ચિત્તશુદ્ધિ વિના સાક્ષાત્કાર અશક્ય છે.
- નિષ્કામ કર્મ સિવાય ચિત્તશુદ્ધિ અશક્ય છે.
- ચિત્તશુદ્ધિથી દૃષ્ટિ દિવ્ય બની જ્યાં ત્યાં પરમાત્મદર્શનનો અનુભવ થાય છે.
- ચિત્ત-અરીસા ઉપર અનેક જન્મનો કાટ ચઢેલો છે, તેને આધ્યાત્મિક સાધન વડે સાફ કરતા રહો. કાટનો સંપૂર્ણ નાશ થતાં તે અરીસામાં પરમાત્માનું પ્રતિબિંબ પડશે.
- રજ, તમનો નાશ કરી સત્ત્વ ગુણની વૃદ્ધિ કરવાનો સતત પ્રયત્ન કરવો એ ચિત્તશુદ્ધિ પ્રાપ્ત કરવાનું પ્રમુખ સાધન છે.
- સંકલ્પોની પરંપરા જેટલા પ્રમાણમાં ઘટે તેટલા પ્રમાણમાં જ ચિત્ત શુદ્ધ થયેલું ગણાય.

- રંગ અવધૂત

(3) 'અવધૂતી આનંદ'માં મૃત્યુવિષયક ચિંતન - ૨

ૐ પ્રા. દેવદત્ત શિવપ્રસાદ જોશી

‘મુદ્દા બનકે ફિરું જગતમેં, સાર ખરાબ નિહાર,’
‘જના મરના સુખદુઃખ ભોના, ગરમી સરદી ભગાઈ;
પાર પરાકે બૈઠે અબ તો, મુરદા હો કર ભાઈ !’

આમ જીવતા મૂએલા બનવાનું છે અને છતાં મોત ન ભોગવતાં કેવળ અમૃતનો આસ્વાદ લેતાં અમૃતમય બની જવાનું છે એ કેવો અલૌકિક વિરોધાભાસ છે !

‘મરકે અમૃત હોના સાંઈ જીવત્સમાધિ લેના;
અનહદબંસી મધુર બજાના; અનલહક્ક મુખ ગાના.’

એક હરિસ્મરણ કરતાં કરતાં અવધૂત કેવી જીવત્સમાધિ લે છે, જ્ઞાનઝેર પીને આપઘાત કરે છે-
‘માયાકા તો ક્રિયા બિછૌના, સોડહં ચદ્દર છાઈ;
શ્વાસકાસ દબાકર સીધા, નૈનાં દ્વૈત મીંચાઈ.’

આમ અમૃતમય સ્થિતિને પહોંચવા મૃત્યુ સાધન બને છે. Death slue not him, but he made death ladder to the skies. (Edmund Spenser)

મૃત્યુનો ભય જીવનની સાચી પિછાન કરવા માટેનું સોપાન છે તે દર્શાવે છે. એ ભયની સ્થિતિ કાયમ રાખવાની નથી, પ્રીતમાં એનું રૂપાંતર કરવાનું છે. પ્રીત પછી મૃત્યુની પારના પ્રદેશમાં અદ્ધર તજ્જનશીન સ્વાનંદસમ્રાટ બનવાનું છે. સાચું જીવન અને સાચું મૃત્યુ શું છે તેનો ખ્યાલ આપી નિત્યજીવનમાં પણ સમત્વયોગ કઈ રીતે સધાય તેની પ્રેરણા આપે છે. આટલી ફિલસૂફીમાં જ જીવ, જગત અને ઈશ્વરના સ્વરૂપનો આછેરો ખ્યાલ આવે છે. એ રેખાનો વિસ્તાર, વિકાસ આપણે મનન કરીને કરવાનો છે. ગાંધીયુગીન સાહિત્યે મૃત્યુનું માંગલ્ય ગાયું છે અને મૃત્યુની જૂની ભયાનક કલ્પનાઓને

સ્થાને મૃત્યુને પણ જીવન જેટલી જ બલકે તેથી પણ વિશેષ રસપ્રદ વસ્તુ ગણી છે તે જ પરંપરાને સ્હેજ આગળ લઈ જઈ સામાન્ય વ્યવહારુ જીવનમાં યોગ્યુક્ત સ્થિતિનો આદર્શ રજૂ કરી જીવનમૃત્યુનો અભેદ સ્થાપે છે. કાળને મોતના ભયપ્રદ અર્થમાં ન લેતાં ‘સમય’ એવો અર્થ લઈ સનાતનકાળના અનંતકાળ સુધી વહેતા રહેનારા પ્રવાહમાં આયુષ્યરૂપી બુદ્ધબુદ્ધને વહેવડાવી એકત્વ પ્રાપ્ત કરવાનું પણ આડકતરું સૂચન કરે છે.

વેવિદ્યમ્

- ઈશ્વર કે સાક્ષાત્કારી પુરુષો પાસે વિષયપોષક વસ્તુની માગણી કરવી એ એમનું અપમાન કરવા બરાબર છે. એટલું જ નહિ પણ એમાં માગનારની મૂર્ખતાનું પ્રદર્શન છે કારણ કે એ પ્રસન્ન થયેલા મહારાજા પાસે માટીનું હાંડલું માગવા જેવું કાર્ય છે.
- મહાપુરુષ કે ભગવાન પાસે વીજળીવેગે દુઃખ દૂર કરવાની આશા રાખવી એ અન્યાય છે.
- રાજદરબારના કાયદાઓનું જેટલી કડક રીતે પાલન કરો છો તેટલું બલકે તેથી પણ વધારે કડક રીતે દેવ દરબારના કાયદાઓનું પાલન કરો.
- સાત્ત્વિક અન્ન શુભ સંસ્કારો જાગૃત કરે છે, રાજસિક અને તામસિક અન્ન અશુભ સંસ્કારો જાગૃત કરે છે. માટે સાત્ત્વિક અન્ન સેવવાનો ખાસ આગ્રહ રાખો.

- રંગ અવધૂત

(૪) ઝાંઝિયા-આફ્રિકા સ્થિત વિક્ટોરિયા ધોધ સ્તુતિ

ૐ રંગ અવધૂત

૫૮. પ્રપાતરૂપશિવસ્તુતિઃ ।
નમઃ શાન્તાય સત્યાય સુન્દરાય તે શિવાય ।
જલપ્રપાતરૂપાય ડમરૂદ્ધોષકારિણે ॥૧॥

૫૮. પ્રપાતરૂપ શિવસ્તુતિ

૩મરુનો ઉદ્ધોષ કરનાર, જળધોધ સ્વરૂપ તે
શાંત સત્ય અને સુંદર શિવને નમસ્કાર. ૧

પ્રજ્ઞાનં બ્રહ્મ જાનીયાદહં બ્રહ્માસ્મિ કેવલમ્ ।
તત્ત્વમસીહ ચાત્માયં બ્રહ્મ તત્કેવલાદ્વયમ્ ॥૨॥

ગાયન્તમેવં સતતં સમુચ્ચૈ-

રાનન્દકલ્લોલપરિપ્લુતં તમ્ ।

દ્રઘ્નસ્તુષારૈર્હૃદિ નન્દયન્તં

ભક્તાદિનેત્રાણિ સુતર્પયન્તમ્ ॥૩॥

માણસે પ્રજ્ઞાનં બ્રહ્મ (પ્રજ્ઞાન જ બ્રહ્મ છે) અહં
બ્રહ્માડસ્મિ (હું કેવળ બ્રહ્મ છું) તત્ત્વમસિ (તું તે
છું) અયમ્ આત્મા બ્રહ્મ (આ આત્મા બ્રહ્મ છે) આ
ચાર મહાવાક્યો જાણવા જોઈએ. તે બ્રહ્મ કેવળ
અદ્વૈત જ છે. એ પ્રમાણે સતત ખૂબ ઊંચે સ્વરે ગાતા
ને આનંદ કલ્લોલથી કૂદતા, ભક્ત વગેરેનાં નેત્રોને
સારી રીતે તૃપ્તિ આપતા, જોનારાઓને તુષારકણ્ણોથી
હૃદયમાં આનંદ આપતા (તે પ્રપાતરૂપ શિવને
નમસ્કાર). ૨-૩

કિં કિં નિગૂઢં ચ તવ પ્રપાતે

ગાને ન જાને કિમકથ્યશાસ્ત્રમ્ ।

ધારાશતૈઃ કિં નુ જટાભ્યં એવં

કારુણ્યગઙ્ગા ભુવિ તેડવતીર્ણા ॥૪॥

તારા ધોધમાં શું શું (રહસ્ય) છુપાયેલું છે તથા
તારા ગાનમાં શું અકથ્ય શાસ્ત્ર છે તે હું જાણતો નથી.
સેંકડો ધારાઓ વડે જટામાંથી આ રીતે પૃથ્વી ઉપર

તારી કારુણ્યગંગા જાણે કે અવતરી રહી છે. ૪
નૃત્યન્તમેવં ચ દીવાનિશં ત્વાં ગાયન્તમુન્મત્તમનાહતં ચ ।

સ્તુવે સુમૌનેન ચ લમ્બકાયો વિનમ્રભાવઃ

શ્રુતભક્તિરેવમ્ ॥૫॥

રાત્રિદિવસ આ રીતે નાચતા અને ઉન્મત્ત બનીને
અનાહત (નાદ)નું ગાન કરતા એવા તને લાંબી કાયાવાળો,
વિનમ્રભાવવાળો, અને જેની ભક્તિ વિખ્યાત છે એવો
હું મૌન વડે તારી સ્તુતિ કરું છું. ૫

શિવોચ્ચયઃ સ્થાણુરૂપો જલં વિષ્ણુઃ સનાતનઃ ।

બોધયન્નુભયોરૈક્યં સ્થિતોડસ્ત્યત્ર સદાશિવઃ ॥૬॥

પર્વત શિવસ્વરૂપ છે અને જળ સનાતન
વિષ્ણુ છે. એ બંનેના ઐક્યનો બોધ કરતો તે
સદાશિવ અહીં ખડો છે. ૬

રજયન્તં સ્વરજ્ઞેન વિશ્વં ત્વાં પ્રણતોડસ્મ્યહમ્ ।

શિવરજ્ઞાન્યરજ્ઞાન્માં કુરુ મુક્તં કુપાતતઃ ॥૭॥

પોતાના રંગથી વિશ્વને રંગતા તને હું પ્રણામ
કરું છું. શિવના રંગથી જુદા રંગમાંથી, અધઃપતનથી
મને મુક્ત કરો. ૭

દ્વિધાભૂતોડપિ ચૈકસ્ત્વમર્ધનારીનેતેશ્વર ।

કથં વર્ણયિતું શક્યઃ કેવલાસ્તુ નતિર્મમ ॥૮॥

બે ભાગમાં વિભક્ત થયો હોવા છતાં હે
અર્ધનારી નેતેશ્વર તું એક જ છે. (તેથી) વર્ણન
કરવાનું કેવી રીતે શક્ય છે ? કેવળ તમને મારા
નમસ્કાર છે. ૮

એકાર્ણમન્ત્રમનિશં શિવમુચ્ચરત્તદ્

ધાવત્કમલ્લિમિલનાય સમીક્ષ્ય ચૈતદ્ ।

ચિત્તં વિહાય વિષયાશ્રિતિમાવિશદ્ધિ

સચ્ચિત્પુર્વાર્ણવજલં નુ નિમજ્જતીહ ॥૯॥

Rang Seva - 09 ❖ ૭

॥ જ્યાં સુધી અહંને જુતાય નહીં ત્યાં સુધી અર્હમ (પરમાત્મા)ને પામી શકાય નહીં ॥

રાતદિવસ કલ્યાણકારક ઝું એ પ્રમાણેનો એકાક્ષરી મંત્ર ઉચ્ચારતા અને સમુદ્રને મળવા માટે દોડતા આ જળને જોઈને વિષયોને છોડીને ચૈતન્ય (ચિત્તિ)માં પ્રવેશતું મારું ચિત્ત અહીં સચ્ચિદાનંદરૂપી મહાસાગરના જળમાં ડૂબકી મારે છે. ૯

સ્તુતિષા શિવશમ્ભોઃ પ્રપાતરૂપસ્ય ઝામ્બિયાદેશે ।
હતમત્તિરઙ્ગેદ્ગીતા તનોતુ શં ગાયતાં નૃણામ્ ॥૧૦॥

ઝામ્બિયા દેશમાં આવેલા (વિક્ટોરિયા નામના) ધોધસ્વરૂપ સદાશિવ શંભુની હતબુદ્ધિવાળા 'રંગ' વડે ગવાયેલી આ સ્તુતિ (તેના) ગાનાર માણસોનું કલ્યાણ કરો. ૧૦

इति श्रीदत्तपादारबिन्दमिलिन्दब्रह्मचारिपाण्डुरङ्ग
(रङ्ग अवधूत) महाराजविरचिता

प्रपातरूपशिवस्तुतिः सम्पूर्ण ।

આ ધોધ ઝામ્બિયા અને રહોડેશિયાના રાજ્યોમાં વહેંચાયેલો છે. આફ્રિકાના ઝામ્બિયા દેશના લિવિંગ્સ્ટન શહેરથી સાતેક માઈલ દૂર આવેલ વિક્ટોરિયા ફોલ્સ (ધોધ) પાસે ઝૂંપડામાં રહેવાનું થયેલું તે પ્રસંગે ધોધના દર્શને સ્ફૂરેલું સ્તોત્ર.

સદાચાર

- સદાચાર પોતાના જીવનમાં તો અનેક જન્મોથી સિદ્ધ થતો આવતો હોઈ તદ્દન સ્વાભાવિક હોવો જોઈએ. રાજયોગ કે જીવનમુક્તિને નામે અનાચાર કે દુરાચારનું સેવન એ તો નર્યો પાખંડ જ છે.
- અનિષ્ટને નભાવી લેવાની કાયરતા અને ઉદાસીનતાભરી દૃષ્ટિને કારણે જ ધર્મમાં અનેક પ્રકારના સડા ઘૂસી જાય છે.

- રંગ અવધૂત

શ્રીરંગ સેવા સદન સમાચાર

પરમ પૂજ્ય ભગવાન રંગ અવધૂત મહારાજશ્રીની અસીમ કૃપાથી ૫૦મી પુણ્યતિથિ નિમિત્તેનો કાર્યક્રમ અગાઉના દીપોત્સવી અંકમાં જણાવેલો છે.

ઝાંબિયા-કેન્યાની હવાઈ યાત્રાના ફોર્મ આવવાની શરૂઆત થઈ ગઈ છે. દરેક ભક્તને જણાવવાનું કે તા.૩૧-૩-૧૭ના રોજ હવાઈ યાત્રાના ફોર્મ સ્વીકારવાનું બંધ કરવામાં આવશે. વિદેશના ભક્ત હવાઈ યાત્રામાં ભાગ લેવા ઈચ્છતા હોય તેમણે પણ તા.૩૧-૩-૧૭ પહેલાં ફોર્મ ભરી સહકાર આપવા વિનંતી છે. ભારતના ભક્તસંખ્યા ૧૦૦થી વધુ થશે તો ૫-૪-૧૭ને ગુરુવારે રંગમંદિર સોલા મુકામે ડ્રો કરવામાં આવશે અને ભક્તને જલ્દીથી તેની જાણ કરવામાં આવશે.

ફોર્મ મોકલવાનું સરનામું :

શ્રી પ્રદ્યુમ્નભાઈ પટેલ

૨, ન્યૂ કલ્પતરૂ સોસાયટી, ઈશ્વરભુવન
રોડ, નવરંગપુરા પો. નવજીવન,

અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૪.

(મો.) ૦૯૮૨૫૪૫૨૬૨૪ - પ્રદ્યુમ્નભાઈ

૦૯૭૧૨૨૦૦૯૧૩ - સ્નેહલભાઈ

બીજાના આનંદમાં તમારો

આનંદ સમાવી દો એટલે બધું

જ આનંદમય થઈ જશે.

- પૂ. પ્રેમ અવધૂતજી

(૫) શ્રીરંગ અપદૂતનો આફ્રિકા પ્રવાસ

❁ ભાલચંદ્ર ત્રિપાઠી

૧૭-૧૨-૬૭

લુઆન્સીયા

મલ્યા, તા.૩૦-૧૨-૬૭

મુ. કાકાશ્રી,

ગુરુદેવ દત્ત...

તમારો પત્ર મોઝાસા મળ્યો હતો. પણ ત્યાંથી અહીં આવવાની તૈયારીમાં તથા અહીં આવીને ઉત્સવ વગેરે પ્રવૃત્તિમાં તમને જલદી જવાબ લખી શક્યો નથી.

મોઝાસા શહેરથી સાત આઠ માઈલ દૂર સમુદ્ર તટે નાળિયેરીના વૃક્ષો વચ્ચે તદ્દન એકાંતમાં એક ફક્કડ જગ્યામાં મુકામ હતો. બાપજીને આરામ સારો રહ્યો. હવા-પાણી ઘણાં સારાં હતાં. શરૂમાં તો તદ્દન શાંતિ હતી. શહેરમાંથી અમારા મુકામ પર આવવા માટે રસ્તામાં આવતા ખાડીના પુલ ઉપર મોટરદીઠ બે શીલીંગ લેવામાં આવે છે. તેથી અમારી પાસે આવવાનું જરા કપરું હતું. પણ પાછળથી તો માણસ આવવા લાગ્યા હતા. કેટલાક ભાઈઓ મારી પાસેથી બાપજીની વાણી 'ટેપ' કરાવી ગયા. બાપજી રોજ સવારસાંજ સમુદ્રતટે ફરવા જતા. બપોરે સમુદ્ર સ્નાન કરતા. બાપજી મોઝાસા પધાર્યા ત્યારે કૃષ્ણ મંદિરમાં ૧૨ કલાકની અખંડ ધૂન વગેરેથી સ્વાગત કર્યું અને પાછા ફરતાં મોઝાસાના વિશાળ શિવાલયમાં ભજન-ધૂનથી વિદાય આપી. અમારું પ્લેન ૪૦ મિનિટ મોડું હતું એટલે પોર્ટ ઉપર પણ બાપજીની આજુબાજુ ટોળું રહ્યું. કેટલાક યુરોપીયનો તથા આફ્રિકનો દૂર રહે રહે કુતૂહલભાવે જોતા હતા. કોઈ અમને બાપજી વિશે પ્રશ્નો કરતા તો કોઈ

બાપજી પાસે જ પહોંચી જઈ તેમને જ પૂછતા.

દારેસલામ અમારે પ્લેન બદલવાનું હતું. તે એક કલાક જેટલા સમય દરમિયાન ત્યાંની ઈમીગ્રેશન ઓફિસના સ્ટાફના માણસો તથા બીજા ઘણાં આફ્રિકનો બાપજીને વીટળાઈ વળી લાંબા વખત સુધી વાતચીતમાં ઉતરી ભારતના અવધૂતનો, અદ્ભુત કક્ષાવાળા મહાસંતનો પરિચય લેતાં પ્રફુલ્લિત થયેલા જણાતા હતા. તેમાં મુસલમાન તેમજ ક્રિશ્ચિયન બંને હતા. પ્લેનનો પ્રવાસ અમને બધાને સુખરૂપ રહ્યો. ઝામ્બીયાના એન્ડોલા એરપોર્ટ ઉપર બાપજીને કસ્ટમ કે ઈમીગ્રેશન ક્યાંય કશી જ લપ વગર સીધા જ પોર્ટની બહાર લાવેલા. અહીંના ભક્તોએ પોર્ટના વડા યુરોપીયન ઓફિસરને પ્લેનના પગથિયા સુધી વ્હીલચેર સાથે બાપજીને લેવા જવા માટે પરવાનગી માગેલી અને બાપજી વિશે કંઈક વાત કરી અને પોર્ટ ઓફિસરે અત્યંત માનપૂર્વક બાપજીને બધી જ રીતની અનુકૂળતા આપી. બાપજીનો પાસપોર્ટ અમે લઈ જઈએ અને બાપજી બીજા પાછલા દરવાજેથી બહાર જાય તે ખરેખર અપવાદનો કિસ્સો કહી શકાય. અહીંનું કસ્ટમ વગેરે ભારે કડક છે પણ અમારી પાસે એક પેટી સરખી ખોલાવી નથી. વિમાનના ૧૦૦ ઉપરાંત પેસેન્જરો પહેલાં અમને થોડી જ મિનિટોમાં છૂટા કર્યા. તે યુરોપીયન ઓફિસરની ઈચ્છા તો બાપજી ઉતરે કે તરત જ પાર્ટી આપી પ્રેસ વગેરેને આમંત્રણ આપવાની હતી. પણ અહીંના ભક્તોએ બાપજીની તબિયતની વાત કરીને બધું ટાળ્યું.

એન્ડોલા એરપોર્ટ ઉપરથી સત્યનારાયણ મંદિરે સ્વાગત માટે લઈ ગયા. ત્યાં ૨૦-૨૫ મિનિટના ટૂંકા

Rang Seva - 09 ❖ ૯

॥ જીવનમાં તોફાન આવે ત્યારે ખબર પડે કે કોણ હાથ છોડાવીને ભાગે છે અને કોણ હાથ પકડીને સાથે ચાલે છે ॥

સમયમાં ત્યાંના જ માણસોએ ભારે ઉત્સાહથી ભજન-ધૂન કરી પોતાનો ભાવ વ્યક્ત કર્યો. સ્વાગત માટે મંદિર ખૂબ સજાવેલું. એન્ડોલાથી લુઆન્સીયાના બાવીસ માઈલના રસ્તે બાપજીના સ્વાગત માટે આવેલી મોટરોની લાંબી ટ્રેઈન ચાલી. બાપજીની લગભગ ૮૦ માઈલની ઝડપે દોડતી ગાડીમાં રેકોર્ડ કરી રાખેલા બાપજીએ રચેલ ભજન-ધૂનની રેકોર્ડ સાંભળતાં સાંભળતાં ૨૦ મિનિટમાં મુકામ પર આવી ગયા. લુઆન્સીયા શહેર નાનકડું પણ સુંદર છે. બગીચામાં ફરતા હોઈએ તેવું લાગે. આપણા હિન્દીઓની માત્ર ૫૦૦ થી ૬૦૦ની વસ્તી છે. પણ જયંતી પ્રસંગે આજુબાજુના અને લગભગ ૪૦૦ માઈલ દૂરથી આવેલા ભાવિકો બધા મળી દોઢથી બે હજાર જેટલું માણસ થયું હતું. અહીં વસતા ભારતીયો મોટે ભાગે સુરત જિલ્લાના છે. અમારા અહીંના યજમાન શ્રી નાથુભાઈ ડી. અકોટિયા સુરત જિલ્લાના અકોટી ગામના છે. આ અત્યારે લખું છું ત્યારે બહાર ગરબા ગવાય છે. બાપજીએ રચેલ અને બાપજી વિશે રચાયેલા આપણી ઢબે ગવાતા ગરબાથી જાણે અમે ગુજરાતના જ કોઈ રણિયામણા ગામડામાં બેઠા છીએ એવું લાગે છે. નાથુભાઈ ખૂબ સરળ-નમ્ર સ્વભાવના અને કોરા દિલના છે. ખૂબ ભાવિક છે. તેમની આસપાસના અહીંના બધા જ ભાઈબેનોનો તેમને ગજબનો સહકાર છે. બધાંને આપણને નાથુભાઈ જેવી સરળતાનો અનુભવ થાય. કોઈપણ કામ વિશે આપણને કાંઈ ચર્ચા વિચારણા ન સંભળાય. બધું જ જાણે અકળ રીતે બધાં સમજી કામ ઉપાડી લે છે. આવો આટલો બધો સંપ અને સહકાર ભાગ્યે જ કોઈ જગ્યાએ જોવા મળે. જેવો તેમનો સહકાર તેવી જ તેમની ધર્મભાવના છે. તેમની ભાવનાને યોગ્ય રીતે વાળવાની જ જરૂર અને તે તો બાપજીના પરિચયથી

શાંતિથી થઈ જાય છે.

દત્તજયંતીનો ઉત્સવ અહીં હિન્દુ હોલમાં યોજાયો હતો. હિન્દુ હોલ એક થિયેટર જ છે પણ તેમાં આપણા ભાઈઓ બધા જ ધાર્મિક સામાજિક પ્રસંગો ઉત્સવો વગેરે યોજતા હોય છે. એક વખત ગણદેવીમાં હરિથિયેટરમાં ગુરુપૂર્ણિમા બાપજીના સાંનિધ્યમાં ઉજવાઈ હતી તે યાદ આવ્યું. અહીં થિયેટરમાં સ્ટેજ ઉપર વાંસની ખપાટોને કલામય રીતે કાપી ગોઠવી સુંદર મંડપ બનાવી તેમાં ભગવાન દત્તની એક છબી મૂકી હતી. જયંતીના આગલા દિવસે બાપજી પાસે તેને અભિમંત્રિત કરાવી ગયેલા. જયંતીના દિવસે સવારે બાપજીએ છબીની અનાવરણવિધિ કરી. જયજયકાર થયાં. બાપજી અહીં આવ્યા ત્યારથી તેમના મુખે કંઈક સાંભળવાની લોકોની જિજ્ઞાસા હતી. તેમાં બાપજીએ પોતે અનાવરણવિધિ બાદ સ્વરચિત દત્તભજન ગવરાવ્યું. લુઆન્સીયામાં રહેતો આપણો બધો જ સમાજ હાજર હતો. લોકો એકચિત્ત થઈ ગંભીર ભાવે બાપજી ગવરાવે તે ઝીલી કૃતકૃત્યતા અનુભવતા હતા. ત્યારબાદ અખંડ ધૂનનો કાર્યક્રમ હતો. બાપજીએ ધૂન ઉપાડી થોડીવાર ગવરાવી. કોટ-પાટલૂન ને ટાઈમાં સજજ યુવાનો એવા તો પલળ્યા કે શરૂઆતના બે કલાક દિગંબરા દિગંબાની ધૂન ઉપાડી લીધી. આમ તો બધાં જ ધર્મપ્રેમી અને ભાવિક પણ બાપજીને મુખેથી વહેતા ભજન-ધૂનના શબ્દોએ લોકો ઉપર પ્રભાવ ઢોળ્યે, જાદુ કર્યો. ભક્તિના પાયા દઢ થયા અને આખા દિવસના ઉત્સવ દરમિયાન પહોંચે ને આગળ ચિરંજીવ અસર રહે તેવો જુસ્સો તથા ઉત્સાહનો સંચાર સ્પષ્ટ જોવાયો. ધૂન બદલવાનો સમય થયો. ધૂન બોલાવનારાઓની ટુકડી બદલાઈ. બીજા ભાઈઓ આવ્યા ને બાપજીએ ફરી નવી ધૂન

થોડીવાર ગવરાવી, એ ભાવિકોના મનની ગતિને દેવ તરફ વેગ અપાવી, થોડીવાર પ્રેરણાધોધ વહેરાવતા બેસી પૂ.શ્રી મુકામ ઉપર આવ્યા. હોલમાં તો વાજાપેટી-નરઘાં મંજીરાથી રમઝટ જામી.

અમે મુકામ પર પહોંચ્યા ને થોડીવાર પછી 'ઝામ્બિયા ટાઈમ્સ'નો પ્રતિનિધિ આવ્યો. આફ્રિકન હતો. બાપજી સાથેની થોડી વાતમાં પ્રભાવિત થયો. prophet-saintનો ખ્યાલ મનમાં લઈને આવેલો ને prophet-saintનો ખ્યાલ લઈ બહાર આવ્યો. પછી અમારો પ્રેસ interview શરૂ થયો. એમને એણે સંખ્યાબંધ સવાલો કર્યા. વાતવાતમાં તેણે અમને બાપજી વિશેની તેની સમજ કહી. તેના કહેવા પ્રમાણે તેમના ચર્ચના highest pope કરતાં પણ આ personality higher છે કારણ He is a prophet. અમારી પાસેથી Message લીધો. અમારી વાતમાંથી મહત્વનો મુદ્દો પણ તેણે કાંઈક લઈને છાપ્યો અને બાપજીની વાતમાંથી પણ તે મૂક્યો. Messageમાં એકાદ ભૂલ સિવાય સંપૂર્ણ છાપ્યું તો તેણે ઘણું, પણ Important ચૂક્યો, તે છાપાનું કર્ટીંગ આ સાથે બીડ્યું છે. એવી જ રીતે એક Weeklyનો પ્રતિનિધિ આવેલો. T.V. ઉપર News માટે પણ માણસ બાપજી વિશે ચાર લીટી અને ફોટા લઈ ગયેલો. જે જયંતીને આગલે દિવસે T.V. ઉપર Zambia at 7 ના પ્રોગ્રામમાં આવેલું. જયંતીને દિવસે બપોર સુધીમાં તો ૪૦૦ માઈલ દૂર દૂરથી અવધૂત પરિવારના ભક્તો ભેગા થવા માંડ્યા. આખો હોલ ચિત્કાર ભરાઈ ગયો. અને જન્મ સમયે તો વાતાવરણ વારંવાર રોમાંચ લાવતું હતું. લોકોને ભજનની ભૂખ હતી અને બાપજી ઉત્તમ 'ફીસ્ટ' મિજલસ આપી રહ્યા હતા. આફ્રિકનો પણ કુતૂહલ ભાવે ભેગા મળ્યા. કેટલાક ઘણી ઊંડી સમજથી બધું

નિહાળતા હતા. અહીં પણ આફ્રિકન અંધશાળાના વિદ્યાર્થીઓને બ્લેન્ડેટ વહેંચ્યા અને ૧૦ ગીની Mrs. Jacksonની handicapની institutionને આપ્યા. સાંજના આરતી વગેરે કરી ભગવાનને પાલખીમાં પધરાવી શહેરમાં શોભાયાત્રામાં 'વ્હીલચેર'માં બેસી ફર્યા હતા. આગળ એક સ્ટેશન વેગનમાં વાજાપેટી નરઘાં વગેરે સાથે ભજન મંડળી, વચ્ચે ધૂન ગાતા નાયતા યુવાનો, પછી ભગવાનની પાલખી અને પાછળ વ્હીલચેરમાં બાપજી બેઠા હતા. શોભાયાત્રા માટે પરવાનગી લેવી પડે છે. પરવાનગી મિનિટોમાં મળી પણ સંગમ રસ્તે Police Escort હતો. એ હજા દોઢ હજાર વ્યક્તિઓના અંતરમાં વ્યાપેલ ઉત્સાહનાં મોજાંથી રંગત જામી હતી. ભાવ એવો ઊભરાતો હતો ને વળી આ પ્રકારના ઉત્સવમાં અહીંની ઈતર પ્રજાને નાવીન્ય લાગતું હતું. તે ભાવ પ્રધાન કાવ્યથી રંગાઈ પોલીસો પણ ધૂનના શબ્દો પકડી મોટેથી બોલતા નાયવાનો લહેકો કરી ઊઠતા. બાપજી વિશે આપણે Who is he ? where from he is ? પ્રશ્નોના જવાબ વારંવાર આપવા પડે.

શોભાયાત્રા મુકામ પર આવી. ૧૫-૨૦ મિનિટ સુધી એકદમ દ્રુતમાં ભારે ધૂન જામી. અહીં વસતા હિન્દુઓમાંથી તો કોઈકે જ આપણો ત્યાંનો એકાદ પ્રસંગ જોયો છે. બધા વરસોથી અહીં જ રહે છે. છતાં તેમના આ પહેલા જ પ્રસંગમાં તેઓએ અતિ ઉત્તમ કરી બતાવ્યું, અને તેમાં ભાવ હતો. તેથી એ ઉત્સવનો આત્મા પૂર્ણપણે પ્રકાશતો હતો. રાત્રે મોડે સુધી ભજન થયું ને જયંતીનો ઉત્સવ બધાને ભજનાનંદમાં તરબોળ કરી અનેરો થનગનાટ આપી બધાના અંતરમાં વ્યાપ્યો અને લોકોને અવધૂતનું આકર્ષણ વધુ કરાવી ગયો અને

અનેક ઘણું આકર્ષણ વધી ગયું.

એક યુરોપિયન સદ્ગૃહસ્થ તો એવા રંગાયા કે બાપજી સાથે વાત કરતાં તેને વારંવાર ઝળઝળિયાં આવતાં. બાપજી પાસેથી તેને ઊઠવાનું મન થાય નહીં, અને ઊઠીને આવે ત્યારે આપણને વાતોમાંથી છોડે નહીં. દર મહિનાની છેલ્લી તારીખે તેઓ તેમના ચર્ચમાં કોઈપણ ધાર્મિક વિષય ઉપર સંબોધતા હોય છે. આ વખતે ક્રિસમસના તહેવારમાં તેઓ પોતાના પ્રવચનમાં બાપજી વિશે બોલવાના છે. તેવી જ રીતે બે યુરોપિયન સ્ત્રીઓ પણ ખૂબ પ્રભાવિત થયેલી. તેમાંની એકનો પતિ એકાદ મહિના પહેલાં હાર્ટફેઈલથી ગુજરી ગયો, તે બાપજી પાસે પોતાનું દુઃખ રડતી હતી અને તેને એટલા બધા શાંતિ ને સમાધાન પ્રાપ્ત થયાં કે તે વારંવાર પોતાનો કૃતજ્ઞતાનો ભાવ પ્રદર્શિત કરતી હતી. એવું જ એક આફ્રિકન બાઈને થયું. તે તો સુખી હતી પણ થોડા જ દિવસમાં તે ભારત આવવા નીકળનાર છે. ભારતમાં તેને કોઈ ડર ન લાગે અને બધું સુખરૂપ રહે તે માટે તેણે કાંઈ સ્મરણ માગ્યું. મેં એને ફોટો આપ્યો. પાછળ બાપજીનું નામ અને નારેશ્વરનું સરનામું આપ્યું. વાતચીત બાદ બાપજીને કહે કે હું ભારત એકલી જાઉં છું. મને ઘણો ડર લાગે છે. બાપજીએ કહ્યું 'તું એકલી નથી. ભગવાન તારી સાથે છે. ભગવાન તેં જોયો નથી એટલે તને વિશ્વાસ ન રહેતો હોય તો તેં મને તો જોયો છે ને. હું તારી સાથે જ છું' આ શબ્દોની અસર જાદુઈ થઈ...

રોજ સવાર સાંજ ભજનધૂનથી વાતાવરણ ભરાય છે. આજે સવારે અમારો મુકામ લુઆન્સીયાથી ૨૧ માઈલ દૂર કીટવે આવ્યો છે. નાથુભાઈના નાનાભાઈને ત્યાં મુકામ છે. ઝામ્બિયા તાંબાની ખાણોને લઈને ઘણું સમૃદ્ધ છે. લુઆન્સીયા Garden

City ગણાય છે. અને ખરેખર છે જ અને બાંધણીની દૃષ્ટિએ અને Copper minesની ઓફિસો વગેરે કારણે કીટવે ઝામ્બિયાનું પહેલા નંબરનું શહેર છે. અતિ રળિયામણું અને વૈભવવાન છે. ઘણું નાનું પણ ખૂબ સુંદર છે.

ઝામ્બિયામાં કીટવે પછી લુસાકા, ઝીંઝોળા, એન્ડોલા, લીવીંગ્સ્ટન વગેરે જગ્યાઓએ બબ્બે ત્રણ ત્રણ દિવસનો મુકામ કરી મલાવી બ્લેન્ડાયર જવાનું થશે. ત્યાંથી દક્ષિણ આફ્રિકાથી આમંત્રણ છે ને ઝામ્બિયાના પ્રવાસ દરમિયાન પરમીટ વગેરે આવી જશે તો ત્યાં પણ દોઢેક માસ અમારે જવાનું થશે. અહીં ઘણા ગામોથી આમંત્રણ આવે છે. પણ બધાને તો કેમ કરી સંતોષી શકાય ?

લી. ભાલચંદ્રના પ્રણામ સાથે
શ્રી ગુરુદેવ દત્ત

(અનુસંધાન પેજ નં. ૧૬ પરથી ચાલુ...)

શાંતિ ને આનંદે આનંદના મંડાણ કરીએ.

ત્રણ વાર શાંતિ બોલવા પાછળનો હેતુ આધિભૌતિક, આધિદૈવિક અને આધ્યાત્મિક એમ ત્રણ પ્રકારની શાંતિ મળે એવી પ્રાર્થના છે.

મંત્રની શરૂઆત અને અંતમાં પણ 'ૐ' શબ્દનું ઉચ્ચારણ છે. ૐ એ પૂર્ણ પરબ્રહ્મ પરમાત્મા વાયક શબ્દ છે. શ્રી ગુરુલીલામૃતના અધ્યાય નં. ૩૭માં ૐ વિશેની વિગતે માહિતી છે.

ૐ, તત્ અને સત્ એ ત્રણ પરબ્રહ્મના નામ છે એવું શ્રીમદ્ ભગવત ગીતા કહે છે. (અ. ૧૭, શ્લોક ૨૩) ૐ એ સંન્યાસીની ઉપાસના છે, સંસારીની નહીં. જ્ઞાનકાંડની પ્રસ્તાવનામાં પૂ. શ્રી લખે છે કે :

મૂળે ૐ બ્રહ્મ નિર્ગુણ ॥ ન થઈ તિહાં અહં સ્ફુરણ ॥ એ જ માયા પ્રકૃતિ-ત્રિગુણ ॥ તદધ્યક્ષ શ્રીદત્ત ॥

(૬) શ્રીરંગ અવધૂતના આફ્રિકા પ્રવાસનાં પ્રેરક પ્રસંગો

શાસ્ત્રી કિરીટભાઈ પાઠક

પરદેશની ભૂમિ પર ચરણ પધરાવતા
બાપજીના મુખમાંથી પ્રથમ શબ્દો નીકળ્યા હતા :

પરમાત્મા સાથે સંબંધ જોડે તેને માટે

વિશ્વ સમસ્ત મિત્ર થઈ રહેશે.

‘સાનુકૂલે જગન્નાથે સાનુકૂલં જગત્રયં ।

નાનુકૂલે જગન્નાથે નાનુકૂલં જગત્રયં ॥’

બાપજી નારેશ્વરથી અમદાવાદ જઈ ત્યાંના વિમાનમથકેથી મુંબઈ ગયા અને ત્યાંથી આફ્રિકા-કમ્પાલા પધાર્યા. આવડા મોટા આફ્રિકામાં કુલ પાંચ દેશો ફર્યા. બાપજીએ બધાને સંતોષ આપવાના પ્રયત્ન કર્યા. લગભગ પાંચેક મહિનાના ટૂંકા ગાળામાં ‘યુગાન્ડા, કેન્યા, ઝામ્બિયા, રોડેશિયા, મલાવી’ પાંચેય રાજ્યોમાં વારાફરતી ત્યાં રહ્યા. પરિવારના ભક્તો એઓશ્રીને ખેંચી ગયા. સાથે અવધૂત પરિવારના જેઓશ્રીને આપણે (૧) બાલ અવધૂતજી કહીએ છીએ તે માતર નિવાસી, ‘ગામા’ તરીકે બાપજી ઉદ્બોધન કરતા તે ભાલચંદ્ર ત્રિપાઠી, (૨) શ્રી નટવરલાલ શાસ્ત્રીજી (વડજવાળા) (૩) ધનોરીના ભગતજી હતા.

આફ્રિકાવાસીઓ કહેતા કે બાપજી દેશમાં તો, આપે અમારા ભાઈઓને ખૂબ જ લાભ આપ્યો છે પણ હવે આપ અમારા ભણી આપની અમીભરી નજર રાખો. કમ્પાલામાં કાશીબાના સંકલ્પને સિદ્ધ કરવા માટે બાપજી આફ્રિકા પધારેલા. ‘એટલા માટે જ અવધૂત પરિવાર એ એવું એક વિશાળ સમરસ કુટુંબ જ છે.’

ગુરુ મહારાજ આફ્રિકાની ભૂમિ પર આત્મતૃપ્ત-સદા સંતૃપ્ત રહેતા હતા.

અવધૂતી આનંદની ભજનની પંક્તિઓએ જાણે

ડોલાવી નાખી.

‘સબ હાલતમેં સબ રંગતમેં, જનમેં બનમેં એકાંત હી મેં,
સમ રાગનમેં બેરાગનમેં, આનંદ મગન ડૂલના પ્યારે !

અબ ખૂબ હસો અબ ખૂબ હસો.’

એટલે જ ગુરુમહારાજનું સ્વરૂપ આફ્રિકાની ભૂમિ પર તેવું લાગતું હતું. બાપજી કહેતા, ‘ગામા’ જો. ત્યાં જે અવનવા પ્રસંગો બનેલા હતા તેથી ‘બાલ અવધૂતજી કહેતા ‘બાપજીને જ્યારે જુઓ ત્યારે તાજા ફૂલની માફક ખીલેલા.

બાપજી એન્ડોલાની એક સ્કૂલમાં પધાર્યા તો ત્યાંના વિદ્યાર્થીઓને બાપજીએ કહેલું, આપ શું શ્રવણ કરવા ઈચ્છો છો ? તો ત્યાંના એક નવયુવાન છોકરાએ ગુરુમહારાજને કહેલું, ‘આ નવયુવાન છોકરો ત્યાંના પ્રદેશનો અને ગુરુમહારાજનું પ્રથમ જ દર્શન કરે છે. છોકરાએ ‘ઈંગ્લિશમાં’ કહ્યું, તમારું સ્મરણ રહે અને જ્યાં પણ નજર કરીએ ત્યાં આપ જ દેખાતા હો.’ તો ગુરુ મહારાજના ચિત્તની પ્રસન્નતા ડોલવા લાગી અને ગુરુમહારાજે ત્યાં અવધૂતી આનંદનું એક પદ ગાયું, ‘એવો દિ દેખાડ વ્હાલા એવો દિ ઉગાડ’ અને આફ્રિકાની ભૂમિ પર જો હસ્તાક્ષર આપ્યા હોય તો ગુરુમહારાજે આ નવયુવાન છોકરાને આપેલા. આ પદ તરત લખી આપીને. છાત્રદેવો પર કૃપા વરસાવે અને ગુરુમહારાજે ત્યાં ધનોરીના ભગતજીને કહેલું ભગનજી આપને ખબર છે ‘ભગવાન મારા ઉપર કેટલી બધી કૃપા કરે છે.’ આ વિદ્યાર્થીઓના વિવિધ સ્વરૂપે પરમાત્મા મારી સમક્ષ આવ્યા. હું તેમને શું વિદ્યા આપવાનો હતો ? તેઓ મને નિમિત્ત બનાવે છે. તેમને વિદ્યા આપવાની ઉપાસનામાં યોજાઈ હું

ધન્ય થાઉં છું.

બાપજીનો નૈરોબીમાં અશોકભાઈ પટેલના બંગલે મુકામ હતો ત્યારે પણ ગુરુમહારાજે અવનવી લીલા પાથરી ‘ધનોરીના ભગતજીએ કહેલું બાપજી આ કેટલો મોટો બંગલો છે. ત્યારે ગુરુમહારાજે કહેલું અલ્યા આ તો આપણો છે, ખોટું નથી કહેતો. પૂછી જો આ ગામાને. પૂછી જો આ મકાન માલિકને. ભગતજીએ અશોકભાઈ પટેલને પૂછેલું આ બંગલો કોનો ? ત્યારે અશોકભાઈએ જવાબ આપ્યો આ બંગલો ગુરુમહારાજનો. ત્યારે બાપજી ખૂબ હસતા હતા અને ભગતજીની આંખમાં આંસુ હતા. ગુરુમહારાજ જ્યાં જાય ત્યાં બધું જ ગુરુમહારાજનું એટલે આપણા બાપજી કહેતા ‘હું આ બેઠો.’

એ અશોકભાઈને ત્યાં ખૂબ સરસ આનંદદાયક પાદુકા પૂજન નટવરલાલ શાસ્ત્રીજીએ કરાવેલું. પાંચ યજમાનો પૂજન કરવા બેઠેલા. ત્યાં ગુરુમહારાજે દરેક ભક્તજનને પોતાના વરદ હસ્તે પ્રસાદ આપેલો. આ એક જ શહેર એવું હતું કે જ્યાં ગુરુમહારાજે જેને જેને પ્રસાદ આપ્યો તે દરેકને ઘેર ગુરુમહારાજ ગયેલા. કોઈના હોલમાં, કોઈના આંગણામાં, કોઈના બગીચામાં, તો કોઈના ઘરના દરવાજામાં, તો કોઈ ભક્તના ઘરમાં. ત્યાં પોતાની પ્રસન્નતા પાથરેલી. ‘ત્યાં ગુરુમહારાજના શબ્દો હતા ‘ગામા’ આજે આપણે અહીંયા લૂંટાઈ જવા આવ્યા છે, આજે આપણે અહીંયા વહેંચવા આવ્યા છે, ‘ગામા આપણા પરિવારના ભક્તજનો છે તે કેટલા નિર્દોષ છે.’

બસ ! આ ચરિત્રનું હાર્દ આ જ છે કે જેને ગુરુમહારાજ આપણા કહે તેને આવી નિર્દોષ, નિતાંત ભક્તિ, ગોપીભાવ ભક્તિ આપે. ગુરુમહારાજે ત્યાં એક એવી લીલા કરી કે દરેકના આંગણામાં ઊભા રહે, દરેક ભક્ત જે આપે તે પ્રેમથી સ્વીકારે અને પ્રસાદરૂપે પાદું આપે, પણ દરેક ભક્તની

મનોકામના પૂર્ણ કરી દે. ‘અશોકભાઈને ત્યાં આવા ઘણા બધા પ્રસંગો બન્યા છે. આ પાદુકા પૂજનમાં ગુરુમહારાજે જાતે મંજિરા વગાડેલા.’ ગુરુમહારાજે આફ્રિકાની ભૂમિ પર તબલા, મંજિરા, હાર્મોનિયમ પણ વગાડેલા.

ગુરુમહારાજ લિવિંગસ્ટનમાં ગયા. ત્યાં વિક્ટોરિયા ધોધ ઉપર ગયા. ત્યાં દેવી સ્વરૂપ જોઈને ગુરુમહારાજ પ્રેમ પ્રસન્ન થયેલા. ત્યાં એક મોટો પથ્થર છે. એ મોટા ચટ્ટાન ઉપર ગુરુમહારાજનું આસન પાથર્યું. ઘણા બધા ભક્તો સાથે ગયેલા અને ત્યાં પરમાત્માના દર્શન કરાવતા. લિવિંગસ્ટનમાં ભીખુભાઈ પટેલને ત્યાં મુકામ કર્યો હતો. ૭થી ૮ દિવસનો મુકામ હતો. ત્યાં વિક્ટોરિયા ધોધને જોતા જ ગુરુમહારાજે એક સ્તોત્રની રચના કરી હતી.

‘પ્રપાતરૂપ શિવસ્તુતિ’

નમઃ શાન્તાય સત્યાય સુંદરાય શિવાય તે ।

જલ પ્રપાતરૂપાય ડમરુદ્ધોષકારિણે ॥૧॥

નવ શ્લોકથી સ્તુતિ કરી અને છેલ્લે ૧૦મો શ્લોક ફલસ્તુતિ રૂપે લખ્યો :

સ્તુતિરેષા શિવ શમ્ભોઃ પ્રપાતરૂપસ્ય ઝામ્બિયાદેશે ।
હતમતિ રંગોદ્ગીતા તનોતુ શં ગાયતાં નૃણામ્ ॥

ત્યાં રોજ સાંજના ગુરુમહારાજ સ્તોત્ર ગવડાવતા, દરરોજ ગુરુમહારાજ ભગવાન શિવ સ્વરૂપનું દર્શન કરાવતા. એક દિવસ ગુરુમહારાજે નટવરલાલ શાસ્ત્રીજીને પૂછેલું, ‘તમે શું ભણ્યા ?’ ગુરુમહારાજ, ‘ત્રણ ચોપડી.’ ગુરુમહારાજે આ સ્તોત્ર નટવરકાકા પાસે ગવડાવ્યું અને આશીર્વાદ આપ્યા, ‘ભગવાન તારું કલ્યાણ કરે.’

‘ભગતજીને પૂછ્યું તમે શું ભણ્યા ? ગુરુમહારાજ મને યાદ નથી. બસ મેં તમને જોયા.

ગુરુમહારાજે ગામાને પૂછ્યું પછી કહે કે મને ખબર છે. ત્યાં ગુરુમહારાજે કહ્યું ગામા ચાલ તને

વિશ્વરૂપ દર્શન કરાવું. ત્યાં ગુરુમહારાજે આ જગ્યા ઉપર વિશ્વરૂપ દર્શન બતાવેલું. એવું જ દર્શન નારેશ્વરમાં મા રુકમાને બતાવેલું. ત્યાં આ સ્તોત્ર રોજ બાપજી સમજાવતા હતા. આ જગ્યાને ગુરુમહારાજે ખૂબ આશીર્વાદ આપેલા છે. લિવિંગસ્ટનમાં રોજ પ્રાર્થના અને રાત્રીના ભજન થતા. એક દિવસ ગુરુમહારાજે ત્યાં ભજનનો આનંદ પણ મનાવેલો, એટલા માટે આ જગ્યા ઉપર અવધૂતી આનંદના ભજનો, સ્તોત્રો, પ્રવચન ગુરુમહારાજે કરેલું છે. ત્યાંના ભીખુભાઈ પટેલ સાથે ખૂબ નાતો થયેલો. આ ભીખુભાઈને ગુરુમહારાજે શ્રીગુરુલીલામૃત ગ્રંથ આપેલો હતો. ત્યાં પણ ગુરુમહારાજે ખૂબ અવનવી લીલા કરેલી છે.

ત્યારબાદ ગુરુમહારાજે લુયાન્સામાં નાથુભાઈને ત્યાં મુકામ કરેલો. નાથુકાકા ગુરુમહારાજને કમ્પાલાથી લઈ આવેલા. ત્યાં પણ ગુરુમહારાજે ૧૦ દિવસનો મુકામ કરેલો. દત્તજયંતીનો ઉત્સવ ખૂબ ધામધૂમથી કરેલો અને ત્યાં પણ ભક્તો ઉપર કૃપા વરસાવી હતી. આ ઉત્સવમાં એક આફ્રિકને મને આશીર્વાદ આપો એવું કહ્યું. ગુરુમહારાજે પૂછ્યું, શામાં લઈ જશો. એ આફ્રિકને રૂમાલ કાઢ્યો. ગુરુમહારાજે આશીર્વાદ આપ્યા, બહાર નીકળ્યો ત્યાં તરત જ પાછો આવ્યો. મારી પત્ની માટે ! ગુરુમહારાજે પત્નીને પણ રૂમાલમાં આશીર્વાદ આપ્યા. આ ચરિત્રનો હાર્દ એ છે 'ગુરુમહારાજની આપવાની પદ્ધતિ નિરાલી છે. 'પ્રથિતા તવ દાન પરાયણતા'.

ગુરુમહારાજ કિટવે પણ પધારેલા અને ત્યાં ધીરૂભાઈ પટેલને ત્યાં ગુરુમહારાજ નદીના તટ ઉપર બંગલો અને બંગલામાં બેસી ગુરુમહારાજે દૂધ પીધું. ત્યાં પણ થોડો વિશ્રામ કર્યો. ખૂબ પ્રસન્નતાથી બાપજી જુદા જુદા વિષયો ઉપર બોલ્યા હતા. ત્યાંથી

ગુરુમહારાજ એન્ડોલા જવા નીકળ્યા હતા. તો નટવરલાલ શાસ્ત્રીજીએ વડોદરાથી ગુરુમહારાજના અંગ ઉપર લગાવવા માટે અત્તર લીધું હતું. ગાડીમાં બેસી બાપજી વિદાય થઈ રહ્યા હતા ત્યારે ગાડી ચલાવનાર ભાઈને બાપજીએ કહ્યું, ગાડી કેટલી સ્પીડથી ચાલે છે ? જવા દે છેલ્લા અંક સુધી. આટલી સ્પીડમાં ચાલતી ગાડીની પાછળ નટવરલાલ શાસ્ત્રીજી, શ્રી ભગતજી બેઠા હતા. ત્યાં આટલી સ્પીડમાં ચાલતી ગાડીમાં બાપજીને ઉધરસ આવી. શ્રી નટવરકાકાએ ગાડી ઊભી રખાવી. રસ્તા ઉપર ખબર નહીં કેવી રીતની ગાડી ઊભી રહી. રસ્તા ઉપર શ્રી નટવરકાકાએ ગુરુમહારાજનો ગાડીનો દરવાજો ખોલ્યો. દંડ મુક્યો. બાજુ પર ચાદરી મુકાવડાવી, બહાર ઊભા રહ્યા. બાપજી નાના બાળકની માફક, ભક્તને માટે બહાર ઊભા રહ્યા અને નટવરકાકાએ ખીસ્સામાંથી અત્તર કાઢ્યું અને આખા અંગ ઉપર ગુરુમહારાજને અત્તર લગાડ્યું. ગુરુમહારાજ આશીર્વાદ આપતા બોલ્યા, ભગવાન તારું કલ્યાણ કરે.

આજ ભૂમિ ઉપર નૈરોબીમાં ગુરુમહારાજને નટવરકાકાએ કહ્યું કે બાપજી યજ્ઞમાં શક્તિપાઠ તો અમે ભણીએ છીએ પણ આપ ભણો તો ? તો તરત જ ગુરુમહારાજે ચાર વેદના શાંતિપાઠ ભણ્યા. તે વખતે ગુરુમહારાજની આંખની કીકી સફેદ થઈ ગઈ. ખૂબ ગભરાઈ ગયા. તે વખતે બાપજીને પૂછ્યું, ગુરુમહારાજ આપની આંખની કીકી સફેદ થઈ ગઈ હતી. ત્યારે બાપજીએ કહ્યું અલ્યા હું જે દેવના મંત્રો બોલતો હતો તે દેવતા મારી આંખથી પસાર થતા હતા, એટલે આવું બનતું. આનું હાર્દ છે ગુરુમહારાજે આ લીલા આફ્રિકાની ભૂમિ ઉપર કરી કે તમામ દેવતાઓ ગુરુમહારાજ સાથે છે એમ નહીં પણ બાપજીના દેહમાં છે.

મારી મતિ અનુસાર આ પ્રસંગો વર્ણવ્યા છે.

(૭) વૈદિક પંચશીલ

ૐ પ્રા. કુલીનભાઈ ઉપાધ્યાય

ૐ સહ નાવવતુ સહ નૌ ભુનક્તુ સહવીર્ય કરવાવહૈ ।

તેજસ્વિ નાવધીતમસ્તુ મા વિદ્વિષાવહૈ ॥

ૐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ ।

કણભામાં ઉજવાયેલી દૃષ્ટી રંગજયંતીમાં પૂ. બાપજીએ ઉપરના શ્લોકનું ગાન કરતાં શીલને ઉર્ધ્વ બનાવતી પાંચ વિગતોને પંચશીલ નામ આપ્યું. આ શ્લોક ‘કઠોપનિષદ’માં શાંતિપાઠ તરીકે આપ્યો હોવાથી એ વૈદિક છે. આમ વૈદિક પંચશીલ એટલે કઠોપનિષદમાં જણાવેલા શ્લોકની પાંચ વિગતો જે આપણું શીલ ઊંચું બનાવે છે.

આ શ્લોકમાં ગુરુ અને શિષ્ય બે પ્રાર્થના કરે છે. શું પ્રાર્થના કરે છે ? ૐ સહ નાવવતુ = હે પરમાત્મા તું અમારા ગુરુ-શિષ્યની સર્વ પ્રકારે રક્ષા કર.

નાવવતુ = નૌ+અવતુ. અવતુ એટલે રક્ષા કર. નૌ એટલે અમારા બંનેની. (અસ્મદનું છઠ્ઠી વિભક્તિનું દ્વિવચનનું ટૂંકું રૂપ છે.)

છઠ્ઠી વિભક્તિ : મમ (મે) આવયો: (નૌ) અસ્માકમ્ (ન:)

પૂ. બાપજી પ્રવચનમાં કહે છે :

‘એ પરમ પિતા પરમેશ્વર આપણા ઊભયનું (ગુરુ-શિષ્યનું) રક્ષણ કરે ! એક સંરક્ષિત અને બીજો ઉપેક્ષિત રહે તો કાળે કરીને બંનેનો નાશ થાય.’

૨. સહ નૌ ભુનક્તુ : અમારા ઊભયનું સમુચિતરૂપે પાલનપોષણ કરો. પૂ. બાપજી કહે છે કે ‘આપણે બંને ઐશ્વર્યને વરીએ ને વિવિધ સુખોપભોગ ભોગવીએ ! એક સુખ સગવડોમાં આળોટે ને ચાંદીની થાળીમાં રોજ મિષ્ટાન્ન આરોગે અને બીજો દુઃખમાં પાસાં ઘસ્યા કરે ને માંડ કોદરાયે ન પામે તો એક અપચન અને બીજો બુભુક્ષાનો ભક્ષ્ય બની બંનેય વિનાશને પંથે પરવરે.

૩. સહ વીર્ય કરવાવહૈ : અમે બંને સાથે સાથે બધા પ્રકારનું બળ પ્રાપ્ત કરીએ. પૂ. બાપજી કહે છે : ‘આપણે બંને શક્તિમાન બનીએ - બંને બળની - ઉપાસના કરીએ, સાત્વિક તાકાત મેળવીએ. એક સબળો ને બીજો નબળો હોય તો સમાજમાં હંમેશા શીત કે ઉષ્ણ યુદ્ધનું વાતાવરણ રહ્યા કરે ને એની ગુપ્ત-પ્રગટ જવાળામાં વિશ્વ સમસ્ત શેકાઈ જાય.

૪. તેજસ્વિ નાવધીતમસ્તુ :

નૌ = અમારા બેનું, અધીતમ્ = ભણેલી વિદ્યા, ભણતા, તેજસ્વિ = તેજોમયી, અસ્તુ = હજો, હો.

પૂ. બાપજી કહે છે : ‘આપણા ઊભયનું ભણતર તેજસ્વી હો ! એમાંથી એકબીજામાં પરસ્પર દેવત્વની ભાવના પ્રગટે, એકબીજા માટે આદર ને સહાનુભૂતિની જ્યોત જાગે અને તો જ મનુષ્યમાં સાચી-માનવતા જાગે - મનુષ્ય માટે મરી પડે ને અંગત સ્વાર્થ બાજુએ મૂકી પરમાર્થમાં પગલાં માંડે - સ્વ ભૂલી સર્વમાં સમાઈ જાય અને વિશ્વમાં શાંતિ ને સમૃદ્ધિનું સામ્રાજ્ય પથરાઈ જાય.

૫. મા વિદ્વિષાવહૈ :

મા = નહિ, વિદ્વિષાવહૈ = અમે એકબીજાનો દ્વેષ ન કરીએ. (બંને પરસ્પર સ્નેહસૂત્રમાં બંધાયેલા રહીએ.)

પૂ. બાપજી કહે છે : ‘આપણે કદીયે એકબીજાનો દ્વેષ ન કરીએ ! ‘હું’માં ‘તું’ ને ‘તું’માં ‘હું’ નિહાળી સર્વત્ર હું-તું, મારું-તારુંથી પર એક અવિનાશી અખંડ પરમતત્ત્વનાં દર્શન કરી, બધે એક અભંગ આધ્યાત્મિક એકતા અનુભવી જગતમાંથી વેર-ઝેર, દુઃખદારિદ્રય, જુદ્ધ-અથડામણને દેશવટો આપી સુખ

(અનુસંધાન પેજ નં. ૧૨ પર...)

ઉત્તરાયણ ઉત્સવ
જીવન દોરી તુજને સોંપી,
નિશ્ચિંત જગમાં ફરુ.

પતંગ ઉડાડતા પૂ. બાપજી અને ફિરકી પકડેલા શ્રી બચુભાઈ (લીંચ)

સાધનાને વાસનાઓનો નાશ અને સદ્વૃત્તિઓના
નિર્માણ રૂપમાં પરિભાષિત કરી શકાય છે.
ભાવનાઓ નષ્ટથશે તો હૃદયમાં ઉચ્ચવિચાર આવશે,
ઉચ્ચવિચાર આવશેતો બધી દુર્બળતાઓ જતી રહેશે.

(નેતાજી જન્મજયંતિ ૨૩ જાન્યુઆરી)

- સુભાષચંદ્ર બોઝ